

Megjelen minden vasárnap. Előfizetési ár: egész évre 6 frt., félévre 3 frt.

FIGYELMEZTETÉS.

A **Kis Vasárnapi Ujság** című képes hetilap féléves előfizetési ideje június hó végével lejárván, az előfizetések mielőbbi megújítása kéretik.

Előfizetési feltételek:

Évnegyedre (juli—szept.) . . . 1 frt. 50 kr.
Félévre (juli—dec.) . . . 3 „ — „

Az előfizetési pénzek vagy utalványok, a **Kis Vasárnapi Ujság** kiadó-hivatalához czimzendők. Pest, egyetem-utca 4. sz. alá.

A kiadó-hivatal.

Az álom-magyarázók.

— Elbeszélés. —

Ötödik Károly spanyol király, egy vadászat alkalmával különvált kíséretől, — hogy a magányt élvezhesse. — Majd egy óráig kedélyesen bolyongott a fák között, midőn végre egy rosz kinézésű, — félreeső korcsmába tévedt az erdőben.

Alig lépett be a szobába, midőn itt 4 daczos kinézésű férfit pillantott meg. — E

félelmes emberek a földre terített szalmán feküdtek. A királynak nem volt kétsége, hogy ezen emberek rablók, de ennek daczára ételt s italt parancsolt magának.

Mikor a király ajkaihoz emelé italát, az egyik rabló fölkelt, s megragadván a király felső kabátját, — azt erővel lehuzta róla, mi közben így szólt:

„Azt álmodám, hogy eme kabát nekem igen alkalmas ruha lesz!”

A második rabló is fölkelt, letépte alsó ruháját, — mondván:

„Azt álmodám, hogy e ruha nekem igen jól fog állni.”

A harmadik, hasonló bölcseséggel elvette kalapját, és a negyedik a vadászkiürtöt akarta elvenni, melyet a király — aranyzsinóron hordott.

„Csak vedd el! — mondá a király, teljes nyugodtsággal nézve a rablókat, azonban engedd meg nekem, hogy mielőtt elvennéd, megmutathassam, mint kell azt használni!” E szavak után, a nyitott ablak felé fordult, s minden erejéből belefújt a kiürtbe. Erre látta már a király szolgálait, kik az erdőben barangoltak, urukat fölkere- sendők.

Roppant bámulat fogta el ezeket, midőn a királyt levetkőztetve találták. Azonban még jobban bámultak a rablók, midőn az ily nagy vadásztársaságot összejönni látták, s tudni kezdték, hogy a megrablott ur maga a király.

„Lássák — szólott a király — ezen emberek mindent megálmodtak, a mit csak kívántak, — s nekem elmesélék álmukat, de most itt az ideje, hogy én is elmeséljem álmodomat.

Én azt álmodám — folytatá — hogy eme négy gazember egy akasztófán csüggött együtt. — S a mint az ő álmuk teljesült, — akarom, hogy az én álmodom is azonnal, a koresma ajtaja előtt teljesüljön!”

Beteljesült,
S még a földön kellett nekik
Meggühödni gazzetteik! —

Földváry István.

Hazámhoz.

Balvégzeted ha mér csapást,
És kinod egyre nő:
Borulva tesztek fogadást
Imádott szenvedő!
Hogy míg szívem keblemben ver,
Enyém leszen kin és teher!

Egy éltet adni egy hon' r'
Kicsinyes áldozat,
Ki ilyentől remegve fél,
Szálljon rá kárhozat!
Ki nem munkál jóléteden
Méltó hogy számüzött legyen.

Hát én reád áldásomat
Mily hangon mondjam el?
Isten, ki szót szájamba ad,
Ihlettel töltsön el!
Hogy zengjen e dal lantomon:
„Legboldogabb te légy, honom!”

Hirdetve azt, mi nagy, dicső,
Zúgjon mint áradat:
Hogy van benned tűz, és erő,
Megdöntni várakat!
Ősi nagyság jövő, jelen,
Viruljon fel tenképeden!

Ha más bukik, a győzelem
Legyen mindig tied!
Diadalt ülj más népeken,
Magasan hordd fejed!
S ékesítő gyémántjaid
Legyenek csak hű fiaid.

Honszerelmünk lángeseppjei
Fényes tanujelek,
S értted fognak szétömleni
Rendellezzél velök!
A mely szív értted él, szeret,
Kivivja az győzelmedet!

F. Erzsi.

Nem-oda és Nem-olyan.

(Finn mese).

(Vége.)

Már alkonyodék, midőn a mi vadász barátunk egy másik várhoz ért. Itt is lakott egy vén asszony, de még kövérebb volt s orra még nagyobb és hosszabb. Midőn az is a vándor zsebkendőjéről rá ismert, hogy családjából házasodott s jöttének okát megtudta, — úgy mint az első, összehitta családjeit s ugyanazon kérdést intézte hozzájuk; de azok sem tudtak rá felelni. Ezután mondá a vén asszony:

— Most egyél-igyál és pihend ki magad és azután menj ezen meg ezen irányban, ott fogsz még egy várat találni, abban lakik még egy testvérnénénk; ha az nem tud neked tanácsot adni, akkor senki sem.

A vadász szépen megköszönte szívességét, s midőn megvirradt, már akkor utban volt s ment, ment, míg késő este ismét egy várhoz ért; ez nagyobb volt mint a másik kettő, s abban is lakott egy vén asszony, de az sokkal nagyobb volt hugainál s még vastagabb is, s orra még hosszabb. Ez is összehitta hű szolgálait, hogy valamiképp segíthessen rokona baján. S alig hangzott el a parancs, midőn hangos brekegéssel számtalan béka jött mindenfelől, úgy hogy az egész udvar tele lett velök. A vén asszony kérdésére ezek is feleltek:

— Nem, mi azt nem tudjuk! —

— De csakugyan egyik sem tudná azt közületek? — kérdé az öreg még egyszer?
— Vajjon mindnyájan itt vagytok-e?

— Nem, még a legöregebbik varangy hiányzik, — kiáltánák a békák. A vén asszony erre még nagyobb kiáltott, s kis idő múlva beugroskált egy rettentő nagy varangybéka az udvarba. A vén asszony még egyszer kérdé valamennyitől:

— Tudjátok-e ti, micsoda az, és hol lakik, a minék neve „Nem olyan?”

— Azt mi nem tudjuk, — brekegtek a békák egyhangulag.

— Én pedig tudom; — szólalt meg az öreg varangy, urnője lábaihoz mászva. Az öreg asszony elküldte a többi szolgálkat, csak az öreg varangynak kellett az udvarban maradnia, mert reggel majd szükség lesz rá. Aztán jól tartotta rokonát étellel-itallal, puha ágyat vetett neki, s reggel a varangyhoz vezette őt, mondván:

— Menj csak mindig ezen varangy után, s ne félj semmitől, — akkor majd eléred utazásod célját.

A vadász elbúcsúzik s ment a varangy után, mely mindig előtte ugrált s az utat mutatta. Így mentek, mendegéltek, míg végre egy várhoz értek, mely a többihez hasonló volt. A béka az udvarból a küszöbre ugrott, s a kapu rögtön magától kinyilt. Az előcsarnokban szintén kinyilt egy szép terembe vezető ajtó, midőn a varangy küszöbére mászott; a vadász nyomban követte őt. A varangy a terembe ugrált, a vadász utána ment; a terem közepén volt egy lyuk, a béka beleugrott, a vadász utána; — jaj most mi lesz vele! — derékig besüpedt a földbe, úgy hogy csak felső teste látszik ki a lyukból.

Ott állt most a szegény ember s nem tudott mit tenni, tehát csak várta a történéndőket, hanem semmi neszt sem hallott és sekit sem látott. Már kissé unni kezdte a dolgot, midőn az ajtó kinyilt s egy ur jött be szép finom vadászruhában. Miután vadászfegyverét és tarisznyáját letette, a teremben fel s alá kezdett járni, hátratett kezekkel, s ámbár mindig szorosan elment a földben álló vadász mellett, még sem szólította meg, mintha nem is látná.

Egyszerre megállt s halkkal mondá:

— Nem-olyan!

— Mit? — felelt egy hang a gödörből.

— Hozz ételt! — mondá az ur, s tovább folytatta sétálását. A mint azt kimondta,

azonnal egy szépen terített asztal jött feléje, finom étkekkel és italokkal megrakva. Az ismeretlen ur az asztal mellé ült s kényelmesen evett-ivott. Midőn jóllakott, ismét mondá:

— Nem-olyan! —

— Mit?

— Vidd el, — szóla az idegen, és az asztal rögtön eltűnt. Ezután kinyilt az ajtó és az uriember kiment a teremből.

A gödörben álló, ki mindezt bámulva látta, jól megjegyezte magának az uri ember szavait, s gondolá magában:

— Hátha én is kaphatnék enni-inni? — s próbául halk hangon mondá:

— Nem-olyan!

— Mit? — szólt a hang.

— Hozz ételt!

És rögtön ott termett egy szépen terített asztal, gazdagon megrakva étellel-italal, csak hogy alacsonyabb volt, miszerint a gödörben álló kényelmesebben hozzáférhessen. Midőn jóllakott, ismét mondá: — „Vidd el!” — és az asztal rögtön eltűnt. Kis idő múlva észrevette, hogy most már mozogni is tud, s kimehet a gödörből, s így gondolá magában:

— Ejnye, be jó lenne, ha ezen láthatlan is velem jönne! — s halkkal mondá:

— Nem-olyan!

— Mit?

— Kimegyek a gödörből!

— Én is! — felelé az a láthatlan lény.

— Nagyon jól van, — ha velem jössz, — gondolá a másik; kiugrott a gödörből s kiment az előcsarnokba. Ott megint suttogá:

— Nem-olyan!

— Mit?

— Én már az előcsarnokban vagyok!

— Én is! — felelé a hang mellette.

— Jó, hogy itt vagy! — gondolá a másik s kiment az udvarba és onnan ki az országútra; akkor megint suttogá:

— Nem-olyan!

— Mit?

— Én már az országúton járok.

— Én is! —

— Azt már nagyon szeretem, — gondolá a másik, s gyorsan lépdelt előre; midőn megéhezett, ismét suttogá:

— Nem-olyan!

— Mit?

— Hozz ételt!

És megint ott termett az asztal, még finomabb ételekkel és italokkal megrakva.

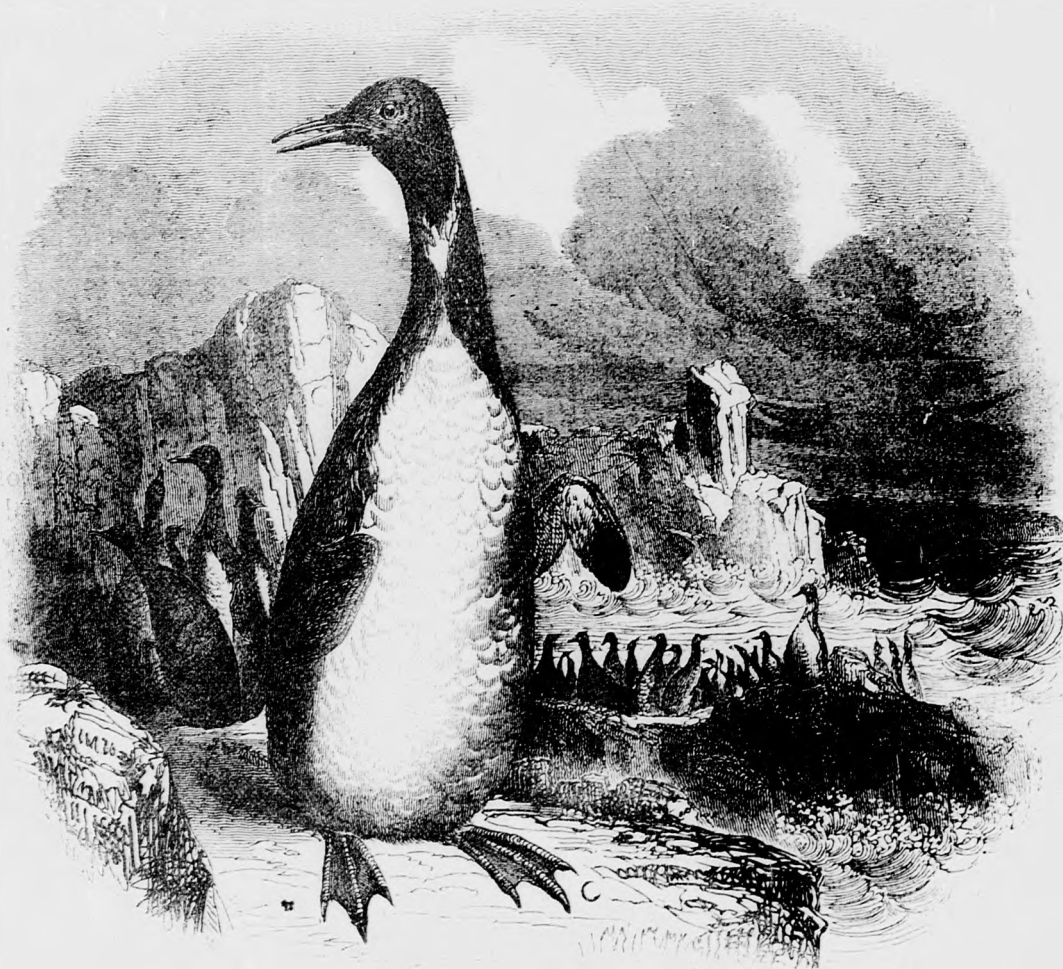
A mi emberünk evett-ivott kedvire s aztán elvitette az asztalt, gondolván:

— Most már minden jól van, ha az asztal is velünk jön.

A vadász jó kedvvel sietett előre s nem sokára a tengerpartra ért, hol egy hajó épen indulóban volt az ő hazája felé. A va-

Midőn a hajóra szállt, ismét megszólítá a láthatlant, s az felelt neki a szokott módon. A hajó ezután folytatta utját. A vadász tréfából előhozatta láthatlan szolgája által az asztalt, megvendégelte a kapitányt és aztán az egész legénységet is.

A hajósoknak nagy kedve kerekedett ezen csoda-asztalt csere utján megszerezhetni, mert ők is birtak egy csoda-szerszámmal. Ez pedig egy üllő volt, s ha a kala-

Penguin. (Lásd szövegét a 438. lapon.)

dász kiáltott a kapitánynak, vigye őt is magával jó fizetésért, s mindjárt egy kis sajka jött a parthoz, hogy őt átszállítsa a hajóra. A vadász beszállt, de eszébe jutott, vajjon nem maradt-e el az ő láthatlan kísérője, s halkkal suttagá:

- Nem olyan!
- Mit?
- Én már a csolnakban ülök.
- Én is! — volt a felelet.

pácesal háromszor rá ütöttek, tizenkét óriás ugrott ki belőle s mindent megtettek, a mit gazdáik parancsoltak; ezen üllőért akarták az asztalt becserélni, melyről olyan pompásan ettek-ittak volt.

Hát bizony szépen megalkudtak, és a vadász átengedte nekik az asztalt az üllőért; de a csere-berélés alatt nem beszélt a láthatatlan utitárssal.

Végre a hajó utazása céljához ért, s egy

kikötőben horgonyt vetett. A vadász kiszállt s egyenesen az ország fővárosa felé sietett, üllőjét magával czipelve. Addig sietett, míg megéhezett és megszomjazott. Ejnye, — gondolá magában — ha az én láthatlan szolgám most itt lenne, milyen jó lenne a terített asztal! — „Nem-olyan!”

— Mit?

— Hozz ételt! — mondá a vadász, és az asztal előtt állt; örömeben annyit evett és még többet ivott, miszerint egészen elálmosodott; elvitette az asztalt, maga mellé tette az üllőt, kényelmesen kinyújtózkodék a puha gyepen és mélyen elaludt.

Hanem ezalatt megéheztek a hajósok is s előparancsolták az asztalt, — de — semmi sem jött — az asztal odavolt! Ekkor jutott csak eszökbe, hátha az idegen utazó magával vitte az asztalt is, meg a csoda-üllőt is? S nagyduhösen utána indultak, még nem lehet messze, utolérük!

De olyan dühösek és türelmetlenek voltak, hogy nem bírtak önmagukkal, s midőn az alvó vadászt megpillantották, olyan lármaival iramodtak neki, hogy amaz felébredt; alig látta a feléje rohanó kurjongató, szitkozódó férfiakat, mindjárt gondolta, hogy a hajósok jönnek az asztalért boszút állni. Hamar felugrott, fogta kalapácsát s háromszor az üllőre ütött, — a harmadik csapásra ott termett a tizenkét óriás.

— Mit parancsolsz, gazdánk? — kérdék.

— Verjétek el jól azokat a hajósokat; — volt a felelet, — és az óriások úgy elverték a hajósokat, hogy valamennyien a földön elterülve maradtak; ezután az óriások megint elüntek.

A vadász erre összeszedte magát és üllőjét, megszólítá láthatlan szolgáját, s miután meggyőződék, hogy vele van, utnak indult és még aznap a fővárosba érkezett, s egyenesen a királyi várba ment.

Ott pedig nagy volt az öröm és a multság; a vadász kérdezte, miért van az a nagy dinom-dánom a királyi udvarnál? És azt mondták neki, hogy a király fia ma ünnepli eljegyzését egy csodaszép özvegyasszonnyal, kinek férje három évvel ezelőtt elment, és vissza sem jött többé.

A vadász mindjárt tudta, hányadán van, csak azon bámult, hogy ő már három évig van távol hazájától, holott ő azt hitte, csak

egypár napja anuak, mióta szép feleségétől elbúcsúzott s elment *Nem-oda*, a *Nem-olyant* keresni.

A mi vadászunk nagyon szépen tudott fuvolázni, s így elment a városba, gyönyörű fuvolát vett magának, s engedélyt kért az udvarmestertől, hogy az étterem ajtajánál csak két nótát fuvolázhasson.

Az meg is engedtetett neki, s midőn az első nótát fujta, kihullott a könny a szép menyasszony szeméből; s arra kérte a királyfi, engedje meg, hogy ő maga vihessen egy pohár bort annak a muzsikusnak, ki olyan szép nótákat tud fujni, — tán szomjazik, s ha ivott, akkor majd vigat is fuj, nem csak oly szomorut.

A királyfi megengedte és a szép asszony a legfinomabb borból töltött ezüst serlegébe, és sajátkezűleg nyújtá a fuvolásnak. Éz felhajtotta a bort, de titokban beletette az üres serlegbe azon gyűrűt, melyet egykor szép arájától kapott volt.

A királyfi menyasszonya azonnal ráismert a gyűrűre, s mondá:

— Most már nem esküszöm meg a királyfival, bármit csinálnak is velem, mert első férjem még életben van!

Ekkor nagy zűr-zavar támadt a teremben, mindnyájan kiabáltak: „Ha él, akkor ő azon fuvolás! Fogjátok el! A bitófára vele!”

De a vadász sem volt rest. Háromszor rácsapott az üllőre, s ott termett a tizenkét óriás:

— Mit parancsolsz édes gazdánk?

— Verjétek el ezeket mind, a kik a teremben vannak, feleségemet kivéve!

És az óriások úgy elcsépeltek az egész magas udvari társaságot, mint a borsót, hogy szinte lencse lett belőle, s bizony úgy oda találtak legyinteni a király és fia fejére, hogy száz felé is szaladt az agyvelejök. A vadász pedig szépen kivezette kedves feleségét, s miután a királyi család odaveszett, a nép a vadászt választotta királynak, s boldog életet élt szép feleségével és népével; országában soha sem volt éhség, mert a csoda-asztal megetette, megitatta a népet, habár nem termett sem búza, sem bor.

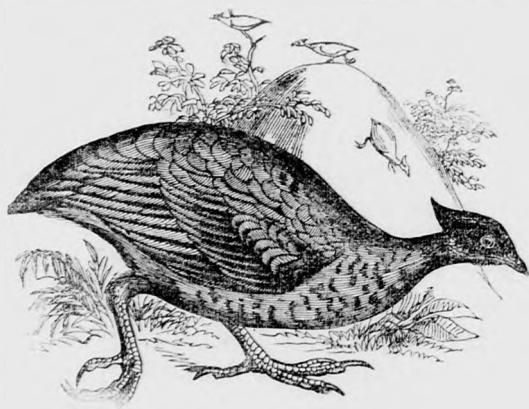
Ilyen volt a *Nem-oda* és *Nem-olyan* története; — az való igaz, csak az az egy kár benne, hogy mai nap nem történnek olyan csodák.

A madár és fészke.

(Öt képpel.)

Az állatvilágban egy osztály sem annyira kiváló, mint a madaraké, habár a föld minden élő és mozgó lényének alakdús változatát vizsgálat alá vesszük is. Testállásuk, alakjuk, életmódjuk, jellemök, mindannyi sajátos jelenségek: vérok piros mint az emlősöké, vázok már alsóbb osztályba lejt, és sokban a halakra emlékeztetnek; miért is többen a *lég halainak* nevezék őket.

Az emlős földi vándor, a madár világalandor és léghajós; az jár, kel, csúszik, mászik a göröngyön: ez uszik, röpked, s tüneményként szállong a légben; az hideg, meleg ellen menedéket keres, s csak bizonyos határig képes eljutni: ennek tenger, hegy nem szab határt, kineveti a telet, s ha

Nagylábu tyúk.

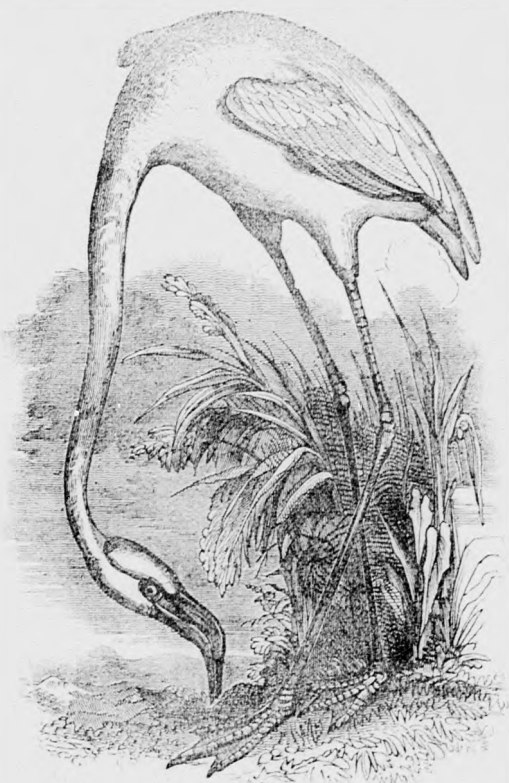
kedve tartja, mindenfelé kelő tavaszban gyönyörködik. Kivált némelyeknek repülése nagyon gyors, merész és kitartó. Föl-emelkednek a magasba, hol szem sem láthatja, meg-meg villámsebességgel csapnak alá, mintha létkő hullana a földre.

Mint például a *kesely-gödény* Szenegálban ébred, s alkonyatkor már Amerikában kalandoz. A *kondor* pár perc alatt majdnem minden éghajlaton keresztül tör.

A *hojsza* szárnyaira támaszkodik, s kényelmesen járdal a vizen. A *vészmadár* iszonyu sebesen röpköd, de soha sem uszik; a *karakatna* pedig egésznap ül, fejével bőlíngat egyre, s szüntelen károg.

Szépen repül az *ibisz* is, magasra szálltában a gólyával vetekedik. — Hajdan Egyiptomban igen kedvencz állat volt, tem-

plomokban adtak neki szállást s halála után bebalzsamozták. Hát azt a furcsa állatot, a *penguint* ne említsük? Ezen állat alig valamivel nagyobb egy közönséges ludnál s

Lángmadár.

hízott állapotban meghaladja a 20 fontot is, lábai nagyon rövidek, járni nem tud s rendszeren vizeken tartózkodik. Ha szárazra mén,

Gólya.

merev farkára támaszkodik s egyenesen áll. (1. ábra.) Megjegyzendő, hogy ha ezen sajátos madarak a szárazon vannak, mindig nagy számmal jönnek össze, ört állita-

nak ki, s annak minden mozdulatára pontosan figyelnek.

Hát az emberi lakok körül sürgő-forgó, röpkedő madarakat ki nem figyelte meg? Figyelemmel néztétek-e már, kedves ifju barátim, a fecske rohanó, sebes kanyarulatait a levegőben? Megéhszleltétek-e, mily gondos szorgalommal és ügyességgel rakja fészket? Hát a kis pacsirta, mely folytonos dallása közben a legegyszerűsebb irányban ezer meg ezer láb magasságra emelkedik fel, s dalol óraszámra, a nélkül, hogy egy pillanatig is megpihenne, s így tulatesz a világ valamennyi híres énekesein.

A madárfiak igen gyenge és nagy ápolást igénylő kis teremtések, és szülei sokkal nagyobb fáradsággal nevelik kicsinyeiket, mint az emlősök, mert az emlősállat, míg fiainak táplálásra szükségök van, eljár eledel után, míg azok otthon csendesen alusznak, s ha ő jóllakott, félnapig is nyugodtan feketik fiainál, melyek emlőin pihennek. De a szegény kis madár, mint például a kék kontyos czinke, mely alig nagyobb az ökörszemnél s többnyire 14—16, folytonosan enni kérő kis kopasz telhetlent kell etetnie és nevelnie, — mennyi fáradságba kerülhet a szülőknek annyi tátongó csipegő száznak elegendő hernyót, bogarat, legyet, férget hozni!

Azoknak száma igen csekély, melyek azonnal eledelök után futhatnak. Ezeknél a fészkek is durvább és mesterkéletlenebb. A fürj például csak a földön fészkel, — a búza közt valamely barázdában egy kis mélyedést kapar, kibéleli füvel, tollal s oda rakja tojásait, 14—17-et is, melyeken a hím felváltva ül, a míg kikelnek, s a mint a kis fürjecske a tojásból kibujt, már futkos is szülei után, melyek le-lehuznak egy-egy kövér buzakalászt, s kimorzsolják belőle a szemeket fiaik számára. A hím nagy éberséggel figyel minden zajra, s a mint veszélyt vélt közeledni, sajátságos hangot hallat, mire a kis fürjek egy pillanat alatt eltűnnek, a fübe, búzába bujva. Az öregek pedig elszállnak, így a veszélyt inkább sajátmagukra akarván vonni, csak hogy kicsinyeiktől elhárítsák. A veszély távozta után a szülők visszatérnek, s az első pár pity! pity!-hangra, melyet hallatnak, egyszerre ott terem megint a kis család.

Azon madarak fészkei, melyeknek fiai nagy gondot és ápolást igényelnek, valóságos remekműveknek mondhatók.

A fészkek általában gömbalaku és csak a szükségelt tárgyakkól van összeállítva; bámulandó rajta azonban a csin, a szilárdság és a helyismeret, legkivált ama tartósság, mely minden viszony- és körülménynek oly czélszerűen megfelel.

Például a pinta valamely bükkfa kidorodására oly művészileg helyezi fészket, hogy alig lehet azt a fától megkülönböztetni, — minden madár azon igyekszik, hogy fészke, a mennyire lehetséges, egyszínű legyen azon tárgygyal, melyre építette.

Vagy, ki ne bámulná meg a sárgarigó, függőmadár, — ez valósággal összevarrja fészkeinek, mely levelekből áll, széleit, — a nádveréb és csipegő rigó fészket akár szerkezetében, akár alakjában? Valóban mindannyi bámulandó remekműnek mondható, majd az egyberakás utánozhatlan művészetében, majd ama mesterséges elhelyezésben, melynek következtében gyakran a legsűrűbb lombzatban, egyes kinyúló ágak legvégső, folytonosan rengő csücskére illesztik, csak hogy az ifju sarjadékat megmentésük, megóvják; a bejárat pedig oly rejtett, szűk és mesterséges, hogy a fenyegetett család benne mindig biztosmenedéket lel, s a rettegett kigyó még sem férhet hozzá.

Hát még a társas-pinta! Kafferföldön, Afrikában százankint sereglenek egybe s egyesült erővel építenek egy egész madárgyarmatot, füvekből, valamely arra alkalmas fára; még pedig köröskörül, mintegy kifeszített esernyő-alakban, összeállítanak egy fakeménységű tetőt; s közösen élnek annak oltalma alatt. A tető egy, és széle köröskörül szabad; belül, mint a méhkasban, lak-lakhoz van illesztve, 2—3—500 is egymás mellett.

Ha pedig ezekkel összehasonlítjuk a gólya, lángmadár, nagylábu tyúk vagy a sasok fészkeit, ezek úgy tűnnek fel, mint vademberek művei. (Lásd a 2., 3., 4. és 5. ábrát.)

Azon madaragnál, melyek nem élnek páronként, mint például az afrikai szaladár (strucz), vagy az ujhollandi nagylábu tyúk, ott csak a nőstények rakják a fészket; de ha a család egyes párból áll, mindkettő közre-

működik. A fészek-anyagot a helyiség, ég-alj és vidék határozza meg, az egyberagasztásra pedig csak saját nyálukat használják. Némely madarak évenként új fészket raknak, mások pedig, mint a gólya, fecske, sok éven át felkeresik a régít és azt helyreigazítják.

(Vége következik.)

főlebb a svábhegy innenső oldaláig hatolnak, — s így semmi tudomással sem bírhatnak a természet ama gyönyörű pontjáról, melyet mellékelt képünkön bemutatunk, s mely méltó volna a világ egyik legszebb tájképeül szolgálni.

Pedig e pompás, regényes hely fővárosunknak egészen közelében fekszik, s hosz-

Sasfészek. (Lásd szövegét a 438. lapon.)

Mária-tölgyi romok.

(Képpel.)

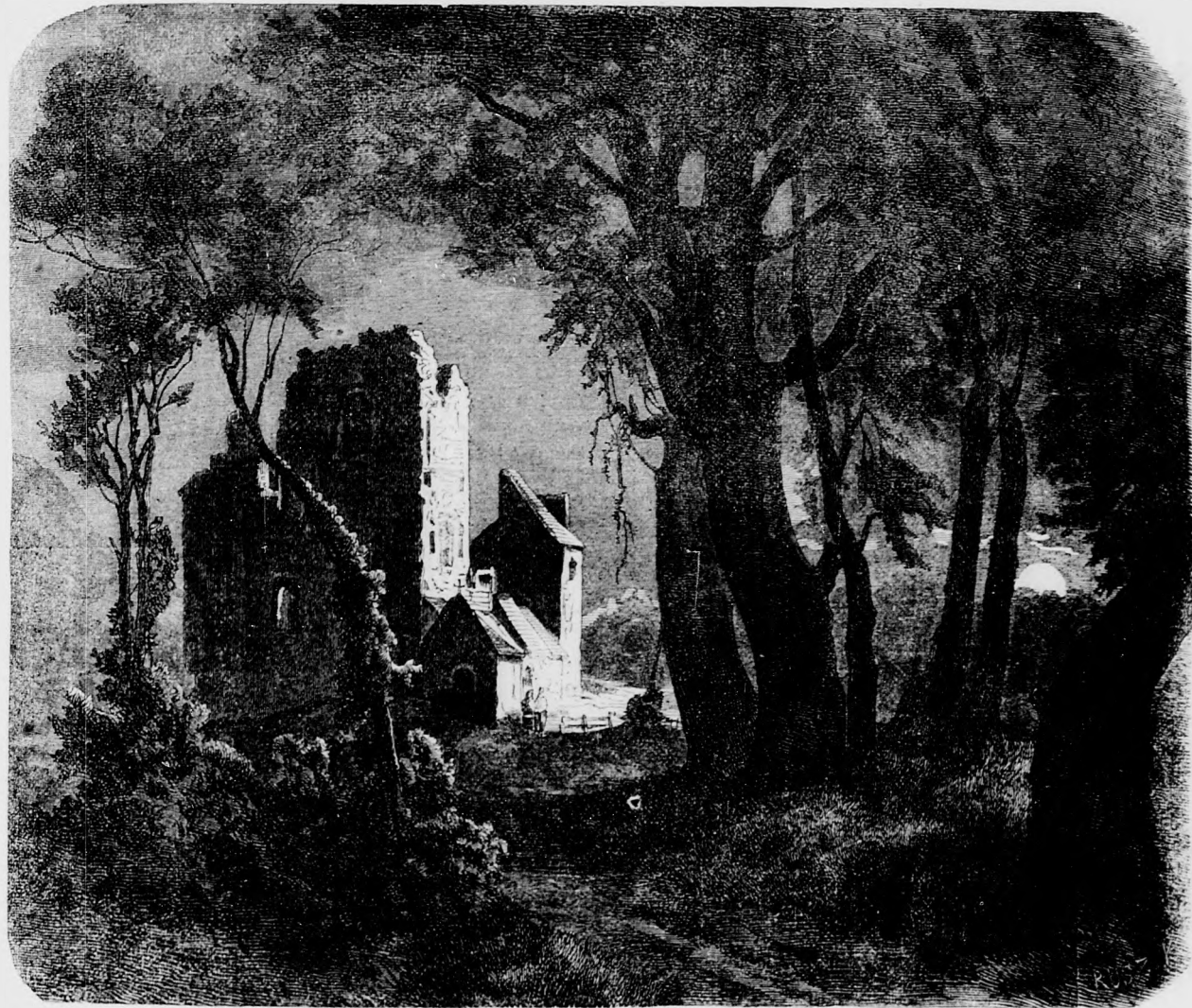
Fővárosunk lakói közt számtalanok lehetnek, kik az egész esztendőt a szűk falak szorult legében töltik, vagy ha kirándulnak is a „zöldbe“, csak a városligetig, vagy leg-

szabb zarándoklás nélkül is oda találhatnának Budapest lakói.

A svábhegy és a János-hegy által képezett mély völgykatlannak Budakeszi felé nyíló torkában fekszik a Mária-tölgy (Marien-Eichen) nevet viselő gyönyörű pont.

Hogy könnyebben odajuthassunk, a sváb-hegy északnyugati gerinczén végig haladva, megritkított agg tölgyek árnyában, az odavezető vonalon a fák derekát gondos kéztől fehér mészszel megjegyvezve találjuk, s az így kijelölt vonalon egyenesen ama gyönyörű mély völgybe érünk, melynek ölében egykor templom és zárda diszlett, most pedig csak romjaik porladoznak.

zet akkori tagjainak névsorát tartalmazta. Ekképen elhagyatva templom és zárda, lassankint az idő örlő vasfogai alatt rommá lett, de szent-helyi jellegét megtartotta, s maiglan is bucsújúró-helyül szolgál az ájtatos híveknek. A romtemplom kiigazitott kis sekrestyéje, melynek ormán keresztetes csillog, a búcsújárók kápolnájaül szolgál.

Mária-tölgyi romok.

Mikor 1782-ben a Trinitarius-szerzetet is, melynek gondjaira volt e zárda utoljára bizva, több más egyházi renddel együtt eltörölték s feloszlatták, a mária-tölgyi kolostor is pusztán maradt s részben le is bontották.

A templom bontásakor a torony felső részén bádogszelenczébe rejtett kettős fakesztyben egy régi pergemen-iratot leltek, mely az egyház építésének idejét s a szer-

A két vén asszony.

Tizenegyöt ütött éjjel az óra,
S egy vén asszony ment ki ekkor az utra.

Nemsokára jött utána egy másik,
S elbámulnak egymásra ők sokáig.

Kisértetnek nézik egymást szegények,
S mint a szobrok állanak ott a vének.

Igy maradtak, míg beköszönt a reggel,
Aztán onnan kiki morogva ment el.

Hátráltatjuk mi egymást az agyrémmel.

Lichtner után K. L.

A fősvény és az egér.

— Herder. —

Egy fősvény láta házában
Egy egérkét véletlen,
„Mit keressz itt, kis egérke? . . .“
Kérdi tőle édesen. —

„„Légy nyugodtan, jó barátom,
— Így felel neki emez, —
Te házában az egér csak
Lakást, s nem asztalt keres! . . .““

Földváry István.

Nadar léghajója.

(Két képpel.)

Nadar léghajója minden eddigi léghajó közt a legnagyobb volt, s legtöbb utazót vitt magával, és ennek volt majdnem leggyászosabb sorsa.

Párisban a Mars-mezőn 1863. október 3-án emelkedett föl először. Kétszáz varrónő egy egész hónapon át szakadatlanul foglalkozott a léggömb összeállításán. A ropant gömbhöz az eddig szokásos sajka helyett egész kis palota volt hozzá csatolva, a legnagyobb kényelemmel berendezve a légi utazók számára.

A léggömb végre elkészült. Nagysága mindenkit meglepett. A léggolyó körülete 90 meter, magassága 180 láb, belseje pedig 6098 köbmeter gázt fogadott be, tehát 3508 köbmeterrel többet, mint az eddig legnagyobb tartott léggolyó. A nagy gömbhöz egy kisebb is volt csatolva, az ugynevezett kompenzator, a mely vész esetére mentőül volt szolgálendő. E kettőhöz erős kötelekkel volt csatolva a sajka helyét pótoló 8 láb magas és 13 láb hosszú kis ház, egy kézi nyomdával, egy photograph-teremmel, s azonkívül ebédlő-, öltöző- és háló-szobával 3 ágygyal, és egy kis kormány-szobával.

E kis ház nádból gyönyörűen volt fonva, s hogy a felhők közt is vízmentes legyen, egészen bevala fonva kautsukkal.

Az utazási díj 1000 frankban volt megállapítva, s Nadar első utazása alkalmával 14 személyből álló kísérete akadt.

Október 3-án több mint félmillió ember gyűlt össze a Mars-mezőn. A léggömb megtöltése lassan haladt; addig a kis házat négy lovon körülhordozták a Mars-mezőn, hogy a közönség láthassa; míg végre az előkészületek megtörténnén, eloldták a köteleket s a „Géant“ (óriás) méltóságosan emelkedett a csillagok felé. Ezuttal azonban semmi nevezetes sem történt, s Párishoz közel a Barey mocsárok között Meaux mellett leszállott, az utasok reményeit egy kis ijedtséggel és néhány könnyű ütődéssel jutalmazva.

A második utazás okt. 18-ára volt kitűzve. Most kilencz volt a vállalkozók száma, a kik a légi utra indultak: 8 férfi és egy nő, Nadar neje. Esti 5 órakor hagyták el Páris, a legkedvezőbb előjelek mellett. Másnap reggel 9 órakor Észak-Németországban, Diepholcz mellett, s valamivel később Niemburg mellett látták a léggömböt.

Azonban a léghajó kormányzói — a Godard-testvérek — a hosszas előkészületek, valamint a sok virrasztás miatt ki voltak merülve, s különben is, a magasan szálló gömböről északkeleten a közeli ingoványokat tengernek véelve, elhatározták a leszállást.

Ekkor kezdődtek az utazás borzadalmi. Kivetették mind a két horgonyt, de mind a kettő elveszett. A szelepeket fölnyitva, a gáz ritkulása a hajó gyors leszállását idézte elő, de horgonyok nélkül a veszélyhez előre el voltak készülve. A kis ház már horzsolta a fák lombjait, s majd az ágakhoz verődve, hatalmas lökéseket szenvedett.

A szépen rendezett kis szobákban minden összevissza-tört, felfordult. Az utasok közül mindegyik megsérült.

Ember és állat ijedten tért ki az utból.

Háztetőket tépve, fákat szaggatva, — így rohant a gömb a kis házzal, félóra alatt harmadfél mérföldön át; megfogyván benne a gázmennyiség, a gömb többé nem volt képes terhet a levegőbe emelni, de még elég hatalmas, hogy azt árkon-bokron ke-

resztül magával ragadja a dühöngő szél segélyével.

Az utasok a fődélzeten kétségbeesetten kapaszkodtak a kötelekbe s menthetlen halálnak lettek volna áldozataivá, ha az ifjabb Godard, a legvakmerőbb bátorsággal, a köteleken felkúszva, a szelepeket ki nem nyitja, mi által a gömb a még benn lévő gáztól is megszabadult, s a kis ház Hanoverben a frankenfeldi cserény bokrai közt megakadt. Második képünk ezen borzalmas jelenetet ábrázolja.

Az utazók közül Arnoult ugrott ki először, ki csak kevéssé sériült meg. St.-Felix karját, Nadar neje pedig mind a két lábát törte. Nadar is sokáig súlyos beteg volt. A léggömb nem szenvedett sokat, de a kis ház tökéletesen összetört s használhatlanná vált.

Ilyen szomorú vége lett a világ legnagyobb léghajójának!

Kis köszöntő.

Anyám nevenapján.

XII.

Legyen élted
Pompás, szép kert:
Virág serge
Nyiljék benne.

Liljom, rózsá
Keljen sorba:
Vidámságod,
Boldogságod.

Illattelen
Szellő lengjen:
Az ég drága,
Bő áldása.

S ott szünetlen
Kéjjel zengjen
Madárének:
Egészséged

XIII.

Szétoszlott a felhő,
Fény áradt az égen;
Hold s csillagmilliárd
Ragyog a vidéken.

Tünjék el búfelhőd
Igy szived egéről,
És ragyogjon újra
Boldogság fényétől.

XIV.

Piruljon szivedben
Az öröm hajnala;
Töltsön el a jóllét
Dús virágillata.

Csattogjon fölötted
Béke fülmiléje
Zöldeljen reményed
Gazdag mezősége.

Ragyogjon untalan
Nyugalmad mennyboltja
S fényét boldogságod
Napja egyre ontsa.

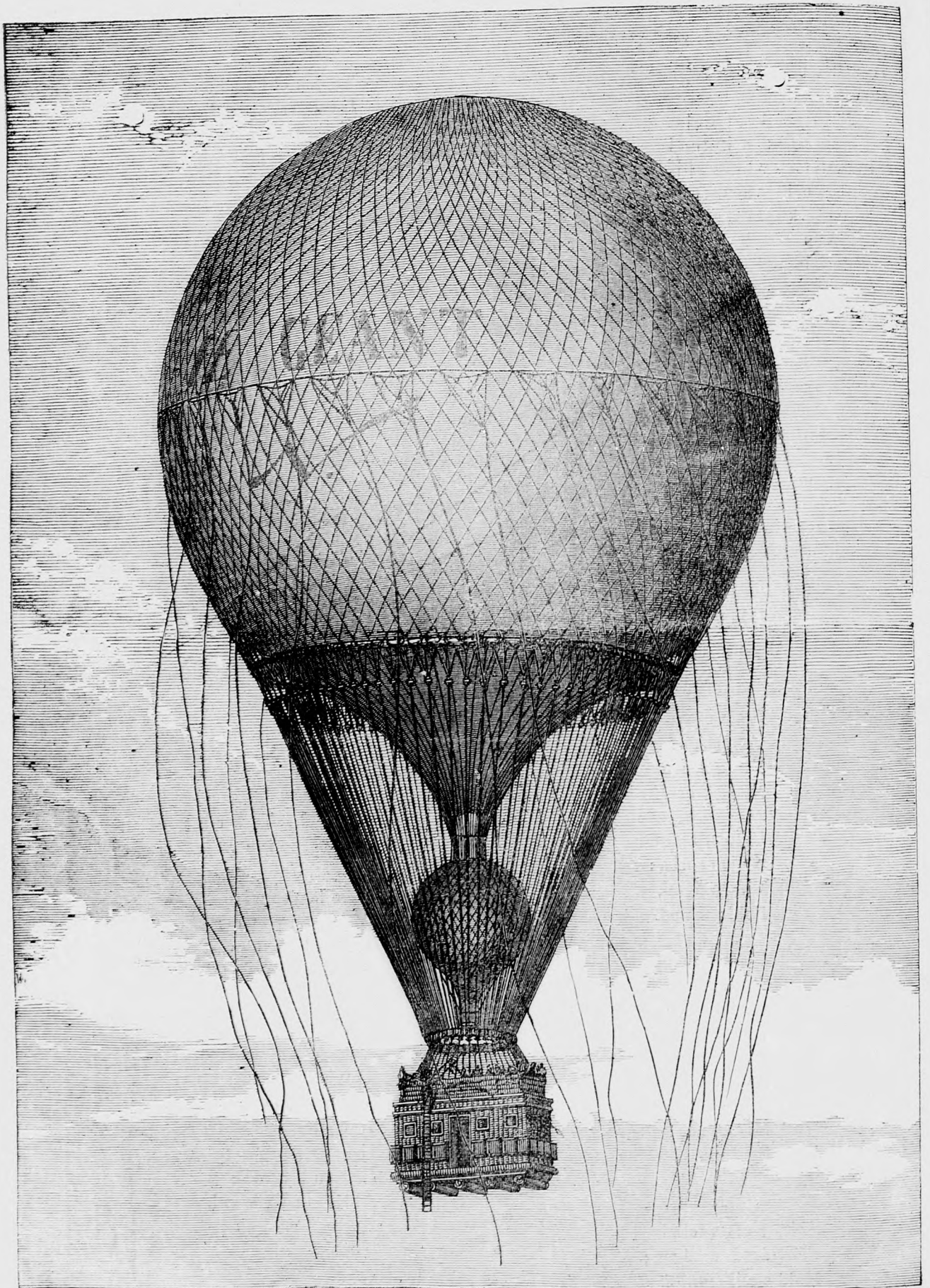
S a mi nélkül mit sem
Ér a földi élet:
Erdőkoronás bércz
Legyen egészséged.

XV.

Mi a bú, mi a gond?
Ne tudd soha, kérlek;
Hiréből se ismerd
A bajt, betegséget.
Tele legyen mindig
Vigságod pohara;
Örömednek folyvást
Süssön napsugara.

Virágozzék sirig
Boldogságod kertje;
Folyjon egészséged
Vig patakja egyre.
Nyuljék számlálhatlan
Évig drága élted;
Legyen leggazdagabb
Áldás mindig véled.

Városov Mihály.

Nadar léghajónak emelkedése. (Lásd szövegét a 442. lapon.)

Nadar léghajójának leszállása. (Lásd szövegét a 442. lapon.)

Adomák.

— **Mi tetszett Jancsónak,** Fellegi Jónás mint nagy dohányos volt általában ismeretes. Lakásában volt egy szobája, melynek ablaka kertre nyílt. Itt nézett ki ő naponkint, és ugyancsak eregette öles pipaszárából a füstfellegeket.

Egy napon egy Jancsó nevezetű inas sétifikált a kertben, mert megjegyzendő, hogy azon kert, melyre az ur szobájának ablaka nyílt, népkert volt. Az inas, miután a szép vasárnapi estén ott látta Fellegi urat pipálgatni, furcsa tervet koholt elméjében. Az ablakon rostélyzat volt, és így Fellegi uram csak pipáját ereszté ki hosszú szárával az ablakon. Fellegi ur most befordult, hogy ujlag megtömje gondüzőjét. Az inas az ablak alá lopózván, így kiáltott föl.

— Tekintetes ur! kérem.

— **Mi tetszik?** — kérde az ur, miután kidugta pipáját.

— Semmi más, — válaszolá a kópé, — csak pipája. —

Ekkor kirántá és elfutott vele. Mig az ur kimozdult, Jancsó már rég távol járt.

— **Tit ditnó.** Egy kis gyermeket a mult évben a vizsgák alkalmával a hittanból kérdeztek.

— **No Kálmánka,** mi az a malaszt? — kérde tanítója.

— Tit ditnó, — válaszolá a gyermek, malacot akarván mondani.

— **Miért nem tudja.** Gábriska nem szerette látogatni az iskolákat. Így aztán természetes, hogy nem részesült a többi tanulók haladásában. A vizsgálatokra is elkésett s félálmosan ült le a padok közé. Midőn rájött a sor, kérde a tanító:

— Hány ujjad van?

Gábriska miután megolvassa, azt mondá: „Tíz“.

— És lábaidon hány van?

Gábriska elpirult, és remegve, szégyenülten mondá:

— Tanító ur, azt nem olvashatom meg, mivel a vizsgák miatt ma cipőt huztam.

Mirevalók a barátok. Füzéry kereskedőhöz a multkor belátogatott egyik barátja, ki mindenféle apróságokat vásárolt. Midőn mindez megvolt, kérde az árat. A fiatal ember azt magasnak találván, így szólott:

— Kereskedő ur, én önnek legőszintébb barátja vagyok, legyen hát elezőbb a barátok irányában.

— **Fiatal barátom!** a barátoktól kell hasznot huznom, — felelé Füzéry, — mivel ellenségeim úgy sem jönnek hozzám.

Mulassunk.

Harezjáték.

Ezen futó játék téres helyet kíván s huszan, harminczan is vehetnek benne részt. A játzók két egyenlő részre oszlnak s helyüket a tér ellenkező oldalain földbe karczolt vonal- vagy sorba rakott kövekkel jelölik meg. Hasonlóképen fölismerhető tárgyakkal megjelölik, hogy a tért szelvényben meddig lehet használni. Mindkét vonal jobb felén néhány lépéssel előbb egy követ állítanak fel a nyerendő foglyok számára. Az egyik párt előre küldi tagjai egyikét, ki az ellenpártból valakit kihív. Mindenkinek, ki az említett kötől kiszaladt, szabadságában áll az ellenpártnak előbb kiszaladt tagját kézítés által fogolylyá tenni. Mihelyt valaki fogolylyá lett, mindkét fél harezosai visszavonulnak helyükre. A foglyot a köhöz állítják, s itt ballábával a követ érinti. Ha sikerül valakinek a maga pártjából a foglyot érinteni, még mielőtt a játék bevégződött: akkor a foglyok mind visszamehetnek. Mindjárt kezdé ben el kell határozni, hogy hány fogoly dönti el a győzelmet. Fődolog ezen játéknál arra ügyelni, hogy melyik játzós futott előbb a másiknál; épen ezért mindkét párt megbizsa valamelyik tagját, hogy a játék folyamára mint ítélőbíró felügyeljen.

Éj vagy nappal.

Ezen játék osztrakinda (cserépjáték) név alatt szokásban volt az ó-korban a görögöknél. Mindkét, számra egyenlő párt kijelölte a maga helyét a játzós tér két végén; ezenkívül a tér közepén is huztak egy elválasztó vonalat. Az utolsó helyen állottak fel egymással szemben mindnyájan. A játzók egyike egy cserépet vagy kagylót dobott fel a légbé, melynek egyik fele fehér, a másik sötét volt. Az egyik párt jele volt a fehér vagy a „nappal“, a másiké a sötét vagy az „éj“. Azon párt, melynek színe a cserép le hullásakor felülmaradt, lesz a támadó; a másik pártnak pedig futni kell. A kiket megütnek, mielőtt helyükre futhatnának, foglyokká lesznek, „számár“-nak czimeztetnek s tartoznak mindent megtenni, mit a győzők parancsolnak, pl. hogy üljenek le a földre stb. — A két-szinű cserép helyett pénzt is lehet használni s a fő-czimer (felirat) szerint dönteni el, hogy melyik fél legyen a támadó.

Krónika.

— **A közelgő szüenidő** alkalmából azon előfizetőinket, kik az iskolai év bevégezte után vagy hazamennek, vagy tartózkodási helyöket megváltoztatják, arra figyelmeztetjük, hogy *uj lakhelyöket, az utolsó póstával együtt*, idejekorán jelentsék be a „*Kis Vasárnapi Ujság*“ kiadóhivatalánál (egyetem-utca 4. sz.), miszerint lapjok pontos szétküldése iránt kellőleg intézkedni lehessen.

— **Kép-cseré.** Mult számunkban, a mint azt kedves olvazóink észrevehették, kellemetlen zavar történt, a mennyiben a „bivalyos“ czimű cikkhez egy egészen mást ábrázoló s az afrikai vad bivalyokról szóló későbbi közleményhez szánt kép lett bevéve a lapba. A megjelent képen ugyanis egy vadbivaly látható, mely dühösen neki roban egy oroszlánnak, — mert a vadbivaly oly hatalmas erejű állat, hogy nemritkán az oroszlánt is megöleli és megkergeti, kivált ha ez véletlenül elhibázta támadó ugrását. A nyomdában a két képet tévedésből elcserélték, s mi csak akkor vet-

veteményes kertek nagy kárt szenvedtek. Nem mindennapi jelenségként említendő, hogy, a mi éjjeli viharok alkalmával ritkán szokott történni, jég is esett.

— **Különös égi tűnemény** látszott június 27-én este 9 órakor Szegeden. Az égen ugyanis félholdformájú tüzes test jelent meg délnyugat felé, és félóránál változatlanul maradt egy helyen, s akkor hirtelen elenyészett.

— **A ki az őrt is meglopja.** Nemrég a büntető törvényszéknél a börtönőr tetőtől talpig fölfegyverkezve örködött a fegyenczek fölött. A

A bivalyos.

tük észre a bajt, mikor már nem lehetett rajta segíteni. Ez története annak, hogyan került az afrikai kép mult számunkba, mint Saul a próféták közé. — Egyébiránt lesz gondunk rá, hogy efféle kellemetlenség többé elő ne fordulhasson, — a mi pedig a mult számból elmaradt, most utólag bemutatjuk olvasóinknak az igazi „bivalyost“.

Felhőszakadás. Pécs és környékén jun. hó 25-én éjjel borzasztó vihar dult, melyet óriási felhőszakadás követett. Épületek, ültetvények és

szökés kísérletének megghusítása annyira igénybe vette minden figyelmét, hogy jómagáról egészen megfeledkezett. Az őr illetően elmélyedése nem kerülhette el egy fegyencz éles szemét. Ha már meg nem szökhetik, hasznosítja magának az őr önfeledkezését. Hadjáratot indított az őr zsebe ellen, és kellő taktikával sikerült is ez neki. Kilopta az őrnek három forintot tartalmazó tárczáját. E sikerrel azonban a fegyencz nem volt megelégedve, egy másik tréfával még tetézni sietett azt. — Midőn a börtönőr hivatalos tiszte le-

járt, azonnal felkérte őt, hozzon neki jó bort, jóra való enni valót. A felséges uzsonnára meghitta feyencztárcait, sőt még a káros börtönört is, kinek szives szolgálataért még a borra való is kijárt. A dinom-dánom után ismét a jól tartott börtönörre került az őri szolgálat. A mint posztjára kiállt, első tette volt tárczáját előkeresni, hogy a borra valót abba belétegye. De nemcsak hogy a tárczát nem, de még a borra való sem lelte meg; ezt is visszaopták tőle. A feyenczek dörge delmes hahotája észrevetette vele végre neveltséges voltát. Jelentést tett az esetről. A vizsgálat meg is indult, de a mint az ügy komikus természete kitünt, beszüntették. Az örrel pedig az történt, hogy börtönöri állásától felfüggesztett és teremőrré mozdított elő.

— **Gőz-léghajóra** nyertek szabadalmat Müller Ernő és Bodonyi Kálmán a kormánytól. A szabadalom tulajdonosai találmányuk gyakorlati kiviteléhez már hozzá fogtak és azt e hó végével ki fogják állítani a bécsi nemzetközi kiállításon. A gőz-léghajó gömb nélkül és csupán mechanikai erővel működik. Az egész készülék két mászát fog nyomni és két személy szállítására lesz berendezve. Kivánjuk, hogy mint sok más e téren tett találmány, ez ne legyen hiu kísérlet, hanem gyakorlatinak bizonyulva, a magyar névnek becsületére válják.

— **Ujpesthez** közel Gregersen telkein egy egészen elvadult ember találtatott és kísértetett a rendőrséghez, ki nagy késsel füvet vágott és azt ette. Midőn elvették tőle a kést, kezével tépte magának a füvet, a hozzá intézett kérdésekre nem felel és hangja a borju böfé sének utánzása. Annak megfigyelése végett, nem örült-e az illető, kórházba szállítottatott.

Ama léggömb, melyet a junius hó 28-iki vihar a bécsi közkiállítás teréről elragadott, Magyar-Óvárta hullott le. A Bécsből érkezett táviratra a szolgabíró következőleg válaszolt. „A gömböt itt elfogták, összeszabdalták, a vizsgálat megindítottatott.“ A parasztek pajkosságból vagy butaságból átlukasztották a gömböt, melynek ára 50,000 frank.

Rablógyikosságról írnak Izsákról. Midőn a Kecskemérről jövő izsáki postakocsi f. hó 3-án délelőtt 9 órakor a kec-keméti határban levő u. n. pék-szölejét elhagyá, mellette egy kis ákáczaerdőből a postakocsisra két lövést tettek, s a szegény ember, kinek fejét a két lövés összezuzta, élet-halál közt vérrel boritva érkezett haza, hol Hakker Lajos orvosnak sikerült a fültöve mellől a golyókat kiszedni, jelesül 5 kisebb és egy nagyobb golyót. Azonban a kocsirol semmit sem vettek le, mert hihetőleg annyi ereje volt a kocsisnak, hogy ép azon pillanatban lovát megvagdosata. E rablás roppant merészség, mert ép azon napon hetivására volt Kecskemétnak.

Talányok.

1) — B. Vilmatól. —

Egy tagom van négy betűvel;
Sok juhot jelentek j-vel.
Szádban vagyok l-lel.
Megizzasztlak r-rel.
Röviden és k-val mondvá —
A fejedet eröm hordja;
A magadét megfoghatod,
De csak tükörben láthatod.

2) — Regéczy Andortól. —

2)	A B	3)	fő fő fő fő fő fő fő
----	--------	----	-------------------------

4)

a				
SŐ	a			
a	a	a	y	D
a	a	a	öp	a
a	a	a		
a	a			

5) — Körösy Lászlótól. —

Magyar nevem hiven jelent,
Hogy mi vagyok és milyen,
Futva futok, ha min állok
Csak keveset is billen.
Szinem ezüst, állapotom
Szabad mint a kis forrás,
És a bányász életveszély
Között a földméllyben ás.
Tükrodnél ott vagyok mindig,
Más fémet is kedvelek,
Velök hiven egyesülök,
S kiüz tölük a meleg.
Mindenütt csak szabadulni
Kivánkozom,
Fejtsd meg: mi ez?
Jó barátom!

Megfejtési határidő augusztus hó 20-dika.

TARTALOM.

Az álom-magyarázók. Elbeszélés. — Hazámhoz. (Vers). — Nem-oda és Nem-olyan. Finn mese. — A madár és fészke. (Öt képpel). — Mária-tölgyi romok. (Képpel). — A két vén asszony. (Vers). — A fősvény és az egér. (Vers). — Nadar léghajója. (Két képpel.) — Kis kőszöntő. Anyámnevenapján. — Adomák. — Mulassunk. — A bivalyos. (Kép). — Krónika. — Talányok.

Figyelmeztetés. A szerkesztőség számára küldendő levelek ekkép czimezendők: **A „Kis Vasárnapi Ujság“ szerkesztőségének. Pest, egyetem-utca 4. sz.**

Felelős szerkesztő **K. Beniczky Irma.**

Kiadja és nyomatja: **Franklin-társulat** magyar irodalmi intézet és könyvnyomda. Budapesten (egyetem-utca 4. sz.).